

SÉNAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1972-1973.

13 JUIN 1973.

Proposition de loi relative au régime de pension des membres du personnel enseignant à prestations incomplètes.

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION
DES FINANCES (1)
PAR M. GUILLAUME.

La proposition a fait l'objet de discussions au cours de trois réunions de la Commission des Finances, les 21 mars, 25 avril et 13 juin 1973.

L'auteur précise que sa proposition est rédigée en termes généraux parce qu'elle ne concerne que les enseignants travaillant à horaire incomplet. Il donne les raisons qui justifient ces horaires incomplets et qui sont exposées dans les développements de la proposition. Elle vise donc à supprimer toute discrimination entre les enseignants afin que tous ceux qui ont subi des retenues de pension puissent faire valoir leurs droits ainsi que les droits des veuves et orphelins, au prorata du nombre d'heures prestées.

Le Secrétaire d'Etat au Budget estime que l'initiative de l'auteur de la proposition répond à un souci d'objectivité, car même lorsque des cours sont donnés à horaire réduit et les retenues faites, la pension doit être octroyée. Cependant, dans de très nombreux cas, c'est déjà chose faite.

(1) Les membres suivants ont participé aux délibérations de la Commission :

MM. Maes J., président; Aerts, Ansiaux, De Bondt, de Bruyne, De Clercq C., Dulac, Henckaerts, Hougardy, Kickx, Lagae, Lagneau, Maes R., Paque, Scheyven, Thomas, van Waterschoot, Vlerick, Vreven, Wiard et Guillaume, rapporteur.

R. A 9006

Voir :

Document du Sénat :

243 (Session de 1971-1972) : Proposition de loi.

BELGISCHE SENAAAT

ZITTING 1972-1973.

13 JUNI 1973.

Voorstel van wet betreffende de pensioentoe-stand van de leraars met onvolledige opdracht.

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE
FINANCIËN (1) UITGEBRACHT
DOOR DE H. GUILLAUME.

De Commissie voor de Financiën heeft het voorstel besproken op drie vergaderingen, namelijk op 21 maart, 25 april en 13 juni 1973.

De indiener verklaarde dat zijn voorstel in algemene termen is gesteld omdat het slechts betrekking heeft op de leraars met onvolledige opdracht. Hij zegde waarom de onvolledige opdrachten verantwoord zijn; die redenen zijn in de toelichting uiteengezet. Het voorstel strekt dus om elke discriminatie tussen de leerkrachten op te heffen ten einde te bereiken dat al degenen bij wie inhoudingen voor het pensioen zijn toegepast, hun rechten en die van de weduwen en wezen kunnen doen gelden naar rato van het aantal gewerkte uren.

De Staatssecretaris voor Begroting is van oordeel dat het initiatief van de indiener van het voorstel uitgaat van een streven naar objectiviteit want, zelfs als de lessenrooster onvolledig is maar de inhoudingen zijn verricht, moet het pensioen worden toegekend. In zeer veel gevallen gebeurt dit echter reeds.

(1) De volgende leden hebben aan de beraadslagingen van de Commissie deelgenomen :

De heren Maes J., voorzitter; Aerts, Ansiaux, De Bondt, de Bruyne, De Clercq C., Dulac, Henckaerts, Hougardy, Kickx, Lagae, Lagneau, Maes R., Paque, Scheyven, Thomas, van Waterschoot, Vlerick, Vreven, Wiard en Guillaume, verslaggever.

R. A 9006

Zie :

Gedr. St. van de Senaat :

243 (Zitting 1971-1972) : Voorstel van wet.

Ses préoccupations sont de deux ordres :

1. L'incidence budgétaire de cette mesure de généralisation. Il l'ignore mais la demandera au département de l'Education nationale ainsi que le nombre de personnes qui seraient bénéficiaires de ces dispositions.

2. Les aspects techniques. Cela doit poser un problème complexe pour l'établissement des droits au moment de la pension. Théoriquement, dans l'enseignement officiel il n'y a plus de problèmes.

Il faut donc en tout premier lieu évaluer l'implication budgétaire et relever les différents problèmes techniques.

Un membre appuie cette proposition de loi et attire l'attention du Secrétaire d'Etat sur le fait qu'elle mettrait fin à tout un contentieux que tout le monde imagine. En effet, dit-il, nombreuses sont les personnes qui ont touché un traitement et qui, en fin de carrière se voient réclamer des sommes prétendues payées indûment. Ce membre parle de 2, 3, 400.000 francs qui sont parfois réclamés.

Un autre commissaire appuie également cette proposition et estime que si des retenues ont eu lieu sur des traitements de cours à horaire réduit, il est normal que ceux qui ont subi ces retenues aient droit à une pension.

A la demande de ce membre, l'auteur précise que sa proposition ne touche pas les enseignants qui ont des cumuls de cours, tels les cours du soir pour lesquels la pension est déjà octroyée. Il s'agit d'horaires incomplets assumés par des personnes ayant une autre activité professionnelle en dehors de l'enseignement.

Un autre membre estime que, puisque le Secrétaire d'Etat a marqué sa bienveillance pour cette proposition, il y a lieu d'approfondir le sujet d'autant plus que depuis 1969, on ne procède plus aux retenues pour la Caisse des Veuves et Orphelins. Si cette proposition devait être examinée, il y aurait lieu d'en modifier le texte, car il semble y avoir une contradiction.

La Commission propose que cette proposition soit revue d'ici peu, après un examen par le département de l'Education nationale.

L'auteur exprime sa satisfaction de voir qu'aucune opposition de principe n'est faite. Il admet qu'il faille se renseigner davantage mais précise qu'il est inexact de dire que les retenues ne se font plus à l'heure actuelle. Il connaît des cas précis. Le Secrétaire d'Etat lui demande de signaler ces cas à l'administration, afin que l'on contrôle s'il ne s'agit pas, comme il le croit, d'erreurs, puisque, en principe, depuis 1969, ces retenues ne se font plus.

L'auteur insiste pour que les renseignements demandés à l'Education nationale ne prennent pas trop de temps, car bien souvent, il s'agit de cas sociaux. La Commission est unanime pour demander qu'il soit fait diligence.

Het is hem te doen om twee zaken :

1. de budgettaire weerslag van deze veralgemening. Hij kent deze niet, maar hij zal aan het departement van Nationale Opvoeding vragen hoe groot die weerslag is en hoeveel personen deze maatregel kunnen genieten.

2. de technische aspecten. Het moet een ingewikkeld technisch probleem zijn de rechten vast te stellen op het ogenblik van de oppensioenstelling. Theoretisch zijn er in het officieel onderwijs geen moeilijkheden meer.

Men moet dus eerst en vooral de budgettaire weerslag berekenen en nagaan wat de verschillende technische problemen zijn.

Een lid treedt het voorstel bij en vestigt de aandacht van de Staatssecretaris op het feit dat het een einde zal maken aan een hoop betwistingen die iedereen zich kan voorstellen. Inderdaad, zo zegt hij, er zijn veel personen die een wedde hebben ontvangen en van wie op het einde van hun loopbaan bedragen worden teruggevorderd die zagezegd ten onrechte werden betaald. Hij spreekt van 2, 3, 400.000 frank die soms worden teruggevorderd.

Een ander commissielid steunt eveneens het voorstel en is van oordeel dat indien inhoudingen zijn verricht op wedden voor onvolledige lessenroosters, het normaal is dat degenen bij wie die inhoudingen hebben plaats gehad, aanspraak hebben op pensioen.

In antwoord op de vraag van dat lid verklaart de indiener dat zijn voorstel geen betrekking heeft op de leerkrachten die leeropdrachten cumuleren zoals degenen die avondlessen geven, omdat voor die lessen reeds pensioen wordt toegekend. Het gaat om onvolledige opdrachten vervuld door personen die een andere beroepsactiviteit hebben buiten het onderwijs.

Een ander lid is van mening dat, aangezien de Staatssecretaris welwillend tegenover het voorstel staat, het onderwerp moet worden uitgediept, te meer daar sedert 1969 geen inhoudingen meer gebeuren voor de Kas van Weduwen en Wezen. Indien het voorstel moet worden onderzocht, dient de tekst ervan gewijzigd te worden want er blijkt tegenstrijdigheid te bestaan.

De Commissie beslist het voorstel enige tijd later te herzien, na het onderzoek door het departement van Nationale Opvoeding.

De indiener spreekt zijn tevredenheid uit omdat geen principieel verzet is gerezen. Hij geeft toe dat nadere inlichtingen gewenst zijn, maar verklaart dat het onjuist is dat momenteel geen inhoudingen meer gebeuren. Hij kent welbepaalde gevallen. De Staatssecretaris vraagt hem deze gevallen aan de administratie mede te delen, ten einde te kunnen nagaan of het, zoals hij meent, niet om vergissingen gaat, aangezien sedert 1969 in beginsel geen inhoudingen meer geschieden.

De indiener dringt erop aan dat de inlichtingen gevraagd bij Nationale Opvoeding niet te veel tijd in beslag zullen nemen, want het gaat dikwijls om sociale gevallen. De Commissie is eenparig van oordeel dat spoed moet worden betracht.

Le Secrétaire d'Etat estime que ces problèmes sont techniques et précise que dans l'enseignement officiel on n'engage plus de professeurs à titre accessoire. Cependant, dans l'enseignement libre, il pourrait encore y avoir des chargés de cours se trouvant dans cette situation. Il y aurait donc distorsion et légiférer en maintenant une distorsion — si elle existe — nous obligerait à venir devant la Commission du Pacte scolaire.

L'auteur se demande ce qu'il en est de ceux qui ont subi des retenues avant 1969 puisqu'on affirme qu'elles n'ont plus lieu depuis cette date. Il donne des exemples et cite entre autres les enseignants de l'Institut commercial de sciences administratives.

Le Secrétaire d'Etat estime que si des retenues ont été faites avant 1969, sans donner droit à une pension, des remboursements devront être effectués.

Lors de la réunion du 25 avril, la Commission s'est bornée à constater que le département de l'Education nationale qui avait été consulté n'avait fourni aucune information malgré plusieurs rappels.

La Commission réunie le 13 juin a entendu le Secrétaire d'Etat communiquant les réponses obtenues du département de l'Education nationale :

— « Il est vrai que la crainte existe que par le vote de cette proposition de loi, on crée une discordance entre l'enseignement de l'Etat et l'enseignement subsidié. Le Ministre de l'Education nationale a décidé en 1955 de ne plus faire de nominations dans des fonctions de cumul dans l'enseignement avec un horaire complet. Nommer des cumuleurs dans l'enseignement du jour peut provoquer le fait que dans beaucoup de cas, on ne peut plus attribuer de fonctions complètes. La fusion de soldes des horaires doit dans la mesure du possible donner lieu à des fonctions de carrière si on ne veut pas désavantager les candidats et pas désorganiser l'enseignement. A notre avis, il ne peut être question de revenir à une décision justifiée. Ceci veut dire qu'il n'y a pas de raison de voter une loi de pension sur le cumul du jour.

» Si on devait voter cette proposition, l'enseignement subsidié seul en bénéficierait vu que l'arrêté royal du 13 avril 1968 ne peut éliminer la reconnaissance des désignations définitives accordées par d'autres pouvoirs que l'Etat dans des fonctions incomplètes soit comme fonction principale soit comme fonction accessoire.

» Il y a un problème en ce qui concerne les institutions non universitaires pour l'enseignement supérieur qui assure l'enseignement du soir. Il s'agit de cinq institutions dont trois du rôle linguistique néerlandais et deux du rôle linguistique français. Ces institutions sont classées dans le secteur de l'enseignement avec horaire complet malgré que l'enseignement soit donné le soir. Vu que les professeurs assument une mission incomplète en cumul ils n'ont pas droit dans les circonstances actuelles à une pension.

De Staatssecretaris verklaart dat het om technische problemen gaat en wijst erop dat in het officieel onderwijs geen leerkrachten voor bijambten meer worden aangeworven. Het is echter mogelijk dat in het vrij onderwijs nog zulke lesgevers zijn. Er zou bijgevolg een scheefgetrokken toestand bestaan, maar een wet die een scheefgetrokken toestand — indien hij bestaat — bestendigt, zou eerst voor de Commissie voor het Schoolpact gebracht moeten worden.

De indiener vraagt zich af hoe het staat met degenen bij wie vóór 1969 inhoudingen zijn toegepast, aangezien beweerd wordt dat dit sedertdien niet meer gebeurt. Hij geeft voorbeelden en noemt o.a. de leerkrachten van het Hoger Instituut voor Bestuurs- en Handelswetenschappen.

De Staatssecretaris is van oordeel dat indien vóór 1969, inhoudingen zijn verricht die geen recht geven op pensioen, het geld moet worden terugbetaald.

Ter vergadering van 25 april heeft de Commissie slechts kunnen vaststellen dat het departement van Nationale Opvoeding, dat werd geraadpleegd, geen enkele inlichting had verstrekt ondanks verscheidene herinneringsbrieven.

In de vergadering van 13 juni heeft de Commissie de Staatssecretaris gehoord, die het antwoord van het departement van Nationale Opvoeding heeft meegedeeld :

« Het is waar dat de vrees bestaat dat, door de aanname van dit voorstel van wet een ongelijke behandeling zal ontstaan tussen het Rijksonderwijs en het gesubsidieerd onderwijs. De Minister van Nationale Opvoeding heeft in 1955 besloten geen benoemingen in cumulatieve betrekkingen meer te doen in het onderwijs met volledig leerplan. Het benoemen van cumulanten in het dagonderwijs kan ertoe leiden dat, in vele gevallen, geen volledige ambten meer kunnen worden toegekend. De samengevoegde overschotten van lesroosters moeten zoveel als doenlijk is, aanleiding geven tot loopbaanambten, indien men de kandidaten niet wil benadelen en het onderwijs niet wil ontwrichten. Naar onze mening kan er geen sprake van zijn terug te komen op een verantwoorde beslissing. Dat wil zeggen dat er geen reden is om een pensioenwet op de dagcumulatie aan te nemen.

» Indien dit voorstel wordt aanvaard, zal alleen het gesubsidieerd onderwijs ervoor in aanmerking komen, aangezien het koninklijk besluit van 13 april niet de erkenning kan uitschakelen van benoemingen verricht door andere inrichtende machten dan de Staat in onvolledige betrekkingen, hetzij als hoofdamt, hetzij als bijamt.

» Er bestaat een probleem wat betreft de niet-universitaire instellingen voor hoger onderwijs die avondonderwijs verstrekken. Het gaat om vijf instellingen, waarvan drie van de Nederlandse taalrol en twee van de Franse taalrol. Die instellingen zijn ingedeeld bij het onderwijs met volledig leerplan, ondanks het feit dat het onderwijs 's avonds verstrekt wordt. Aangezien de leraars een onvolledige taak in cumulatie vervullen, hebben zij in de huidige omstandigheden geen recht op pensioen.

» Contrairement à ce qui existe pour les écoles du jour de l'enseignement secondaire, les défauts d'une législation semblable pour les pensions de ces institutions, signifient un handicap. Nous sommes d'avis que la proposition de loi devrait dès lors se limiter à ces institutions.

» Il est très difficile de donner la répercussion budgétaire à bref délai. Le vote de la proposition augmenterait certainement le nombre de cumuleurs. Du côté du rôle néerlandophone, le nombre de cas a été calculé lors d'une proposition de loi antérieure (Doc. Sénat n° 150, session 1971-1972). Il en résulte qu'il y a plus de 8.000 membres du personnel titulaire d'une fonction de cumul; du côté francophone le chiffre dépasserait également les 8.000.

» Si la proposition de loi est votée, la confection des dossiers de pension pour le cumuleur présentera beaucoup de difficultés vu le nombre d'heures de cours qui change pratiquement d'année en année. Le changement permanent pose aussi le problème de la rémunération pendant deux ans des heures non prestées en cas de diminution des heures de cours à moins qu'une réglementation spéciale instaurerait seulement la rémunération des heures prestées.

» La distinction entre les cumuleurs de l'enseignement d'une part, et les cumuleurs qui exercent en même temps une activité indépendante poserait également une série de difficultés du fait de l'application simultanée des deux régimes de pensions : pensions d'enseignants et pensions d'indépendants. Une telle distinction n'a pas été faite dans la loi du 26 mars 1969 concernant l'enseignement à horaire réduit. »

A la demande d'un commissaire, il est précisé très clairement, que les droits acquis par le personnel enseignant, nommé à des fonctions à prestations incomplètes avant 1955 seront respectés.

D'autre part, le Secrétaire d'Etat signale que le Gouvernement déposera un projet de loi relatif aux cas des enseignants à prestations incomplètes, en fonction dans les cinq institutions dont il a été question dans son exposé.

La proposition est rejetée par 7 voix contre 1 et 2 abstentions.

Le présent rapport a été approuvé à l'unanimité.

Le Rapporteur,
F. GUILLAUME.

Le Président,
J. MAES.

» In tegenstelling tot de dagscholen in het secundair onderwijs, betekenen de gebreken van een soortgelijke wetgeving voor de pensioenen van die instellingen een handicap. Wij zijn van oordeel het voorstel van wet zich derhalve tot die instellingen zou moeten beperken.

» De budgettaire weerslag op korte termijn is zeer moeilijk te berekenen. De aanneming van het voorstel zou zeker het aantal cumulanten doen toenemen. Wat de Nederlandse taalrol betreft werd het aantal gevallen berekend naar aanleiding van een vroeger voorstel van wet (Gedr. st. Senaat, nr. 150, zitting 1971-1972) Daaruit blijkt dat meer dan 8.000 personeelsleden een cumulatieambt vervullen; aan Franstalig zijde zou de cijfer ook de 8.000 te boven gaan.

» Indien het voorstel van wet wordt aangenomen, zal de samenstelling van de pensioendossiers van de cumulanten veel moeilijkheden doen rijzen daar het aantal lesuren vrijwel van jaar tot jaar verandert. De voortdurende verandering doet ook het probleem rijzen van de bezoldiging, gedurende twee jaar, van de niet-gewerkte uren, in geval het aantal lesuren vermindert, tenzij een bijzondere reglementering zou worden ingevoerd om alleen de gewerkte uren te bezoldigen.

» Het onderscheid tussen de cumulanten van het onderwijs enerzijds en de cumulanten die tegelijkertijd een zelfstandige activiteit uitoefenen, zal eveneens aanleiding geven tot een reeks moeilijkheden als gevolg van de gelijktijdige toepassing van twee pensioenregelingen : het lerarenpensioen en het zelfstandigenpensioen. Een dergelijk onderscheid werd niet gemaakt in de wet van 26 maart 1969 betreffende het onderwijs met beperkt leerplan. »

Op verzoek van een commissielid wordt zeer duidelijk aangegeven dat de rechten verkregen door het onderwijzend personeel, voor 1955 benoemd in functies met onvolledige prestaties, zullen worden in acht genomen.

Anderzijds wijst de Staatssecretaris erop dat de Regering een ontwerp van wet zal indienen betreffende de gevallen van de leerkrachten met onvolledige prestaties, werkzaam in de vijf instellingen waarvan hij in zijn uiteenzetting gesproken heeft.

Het voorstel van wet wordt verworpen met zeven stemmen tegen één stem, bij twee onthoudingen.

Dit verslag is met algemene stemmen goedgekeurd.

De Verslaggever,
F. GUILLAUME.

De Voorzitter,
J. MAES.